

ZORA

ČASOPIS ZABAVI i PODUKU.

Pregled. Iz Hamleta III. 1. — Bolna ljubezen. — Ptičar Blažič. — Tobija Vit. — O Shakespearovem Hamletu. III. — Drobnosti. — Književni ogled. — Listnica. —

Hamlet, kraljevič Danski.

Žaloigra v petih dejanjih.

Zložil Villiam Shakespeare, iz angleškega poslovenil Dragotin Šauperl.

Tretje dejanje.

Prvi prizor.

Soba v gradu. — *Hamlet* nastopi.

Haml. Al' biti al' ne biti je vprašanje.
Kaj je blagodušnéje: al' trpeti
Osode grozne zanjke vse in stréle,
Al' zoper morje tug se orožiti,
In jih uničiti z uporom? Kaj?
Umreti, — spatí, — ino dalje nič,
Nad'jáje se, da s p a n j e nam konča
Te srčne tuge, tisoče nezgod,
Ki so dedina naša? — To je cilj,
Ki srčno ga želim. — Umreti, — spatí! —
Da, spatí! morebiti i sanjáti?
Ha, tukaj je spodtikljej in zadržek:
Ker kakšne sanje v spanji prišle bodo,
Če smo to svetno smetje zapustili,
To zadržuje nas. In to je vzrok,
Da reve svoje nosimo tak' dolgo.
Ker, kdo bi nosil časa sram in šibe,

Stisk močnega, ošabneža žaljenje,
 Zavržene ljubezni muko, odlog
 Pravice in uradov nepravедnost,
 Zaslužnega možá zaničevanje, —
 Ko bi se tega sam rešiti mogel
 Z bodalom golim? Kdo bi nosil teže,
 Kdo znojen hripal pod življenja jarmom,
 Če ne bi groza néčesa po smrti, —
 Pred skrito zemljo, izza ktere brégov
 Se potnik več ne vrne, — voljo nam
 Motila, da trpimo z n a n o hudo
 Tú rajši, kakor onkraj tam n e z n a n o.
 Takó nas vest pretvori vse v plašljivec;
 Vesela barva odločitosti
 Se poobláči z bledostjo mišljénja,
 Takó da čini krepki in pogumni
 Zarád strahú odvrnени od cilja
 Imé zgubijo d'janja! — Tiho zdaj!
 Ofel'ja lepa pride. Vila, v svoji
 Molitvi vseh se grehov svojih spómni!

Ofel. Gospod, kako se vam že nekaj časa
 Godi?

Haml. Ponižna hvala; dobro, dobro, dobro.

Ofel. Imam od vas spominkov, ktere rada
 Bi bila davno že vam povrnila:
 Zató vas prosim, vzémitе jih zdaj!

Haml. Nikakor ne; jaz nisem vam nikoli
 Ničesar dal.

Ofel. Častiti kraljevič,
 Prav dobro veste, da ste mi jih dali,
 Besedo zraven, s takim sladkim dihom,
 Da vsem so vrednost dale. Dih je zginil,
 Zató jih spet vzemite! Blagi duši
 Ni ljub več dar, če je dajávec žaljen.
 Tú náte jih, gospod!

Haml. Ha, ha! ste-li poštena?

Ofel. Blagi gospod?!

Haml. Ste-li lepa?

Ofel. Kaj méni vaša visokost?

Haml. Da ako ste poštena ino lepa, vaša poštenost se ne sme
 pečati z vašo lepoto.

- Ofel.* Bi-li mogla, moj kraljevič, lepota lepšo tovaršico imeti, kakor je poštenost?
- Ham.* O gotovo; zakaj lepote moč bo poprej poštenost v nesramno mešetuljo spremenila, predno bode poštenosti moč lepoto sebi podobno storila. To je v prejšnjih časih čudno bilo, pa zdaj to časi potrjuje. — Ljubil sem vas nekdam.
- Ofel.* Res, moj kraljevič, pregovorili ste me, da sem vam verjela.
- Ham.* Ne bila bi mi ti verjeti smela; zakaj čednost se ne da našemu staremu rodu tako vcepiti, da ne bi po njem dišala. Nisem vas ljubil.
- Ofel.* Tem bolj sem bila ukanjena.
- Ham.* Pojdi v samostan! Zakaj si hotela grešnikov na svet roditi? Jaz sem še precej pošten; toda vendar bi se lahko takih reči dolžil, da bi bilo boljše, ko bi me mati nikdar ne bila porodila. Jaz sem zelo napuh-njen, maščevalen, čestilakomen; zmožen več grehov storiti, kakor imam misli, si jih izmisliti, domišljije, si jih upodobiti, ali časa, jih storiti. Zakaj bi takošni reveži, kakov sem jaz, med zemljo in nebom lazili? Mi smo pravi zanikerneži vsi; ne verjemi nobenemu izmed nas! — Hodi svoj pot v samostan! — Kje je vaš oče?
- Ofel.* Domà, mili gospod!
- Ham.* Naj se vrata za njim zaklenejo, da nikjer drugod no-reti ne bode mogel, kakor v svoji hiši. Z bogom!
- Ofel.* O pomagajte mu ljuba nebesa!
- Ham.* Kedar se možiš, dam ti to prekletstvo za doto: Bodi tako čista kakor led, tako čedna kakor sneg, a vendar ne uidi obrekovanju! Pojdi v samostan! Z bogom! — Ali če hočeš po sili se možiti, vzemi norca! Zakaj pametni ljudje le predobro vedó, kakošna strašila vi iz njih napravljate. V samostan idi, in to precej! Z Bogom!
- Ofel.* Nebeške moči, ozdravite ga zopet!
- Ham.* Slišal sem tudi o vašem slikarstvu, le preveč! Bog vam je obraz dal, in vi si drugega napravljate: vi skakljate, vi drobnujete, in šepetate, ter krivo imenujete stvari Božje, in se iz poželjivosti nevedne delate. Poberite se; nič več o tem! Razkačilo me je.

Povem vam, nočemo nobenih ženitev več imeti; kdor je že oženjen, razve enega, naj živi; drugi naj ostanejo, kakoršni so. V samostan, idi!

(*Hamlet odide.*)

Ofel. Kak' blaga duša je tú konec vzela!
 Bil je okó dvoranu, meč vojščaku,
 Učenemu beseda; up in kinč
 Razcvitajočej lepej tej državi;
 Nedolžen, učen in omikan človek,
 Značaj značajev vseh! in vse je proč!
 In jaz vseh žensk najrevnejša, nesrečna,
 Ki sem priseg njegovih med srkála,
 Zdaj vidim, da je blagi, močni um,
 Lep kakor igrajoča ura, spačen,
 Da vzgled cvetoče mládosti je zmočen,
 Oparjen s sanjarijo! Joj, gorjè!
 Da prej ga vid'la sem, in zdaj ga vidim!

Bolna ljubezen.

Noveleta v pismih.

Sp. Tavčar.

(Konec.)

V sušci. —

Lepi dnevi so pri nas. Narava se oživlja pod solnčnimi žarki i tudi moja visoka sobica dobila je spomladansko obleko. Obdan sem s cvetočimi rožami i če le malo zaveje sapa, razširi se njihov duh po malem prostoru. Tedaj pa zatvorim okna, spustim čez nje bele gardine, da nastane prijeten mrak, kot v senčnatem gozdu, kjer le tu i tam pade posamezen žarek na zeleni mah. To je moja spomlad, pri vas imate lepšo je-li da?

Dragi prijatelj! v tem polumraku je tudi bilo, da obsejal me je duh poezije. Da! tudi jaz sem pil iz vira na Parnasu, tudi na me je padlo „oko Apolonovo“. Doživel sem trenutek, o katerem poje naš Preširen, tako sladak i tako poln bolečine!

Pozabil sem srd na osodo. Iz srca vrelo mi je stotero želj, stotero blagoslovov. Naj je srečna, srečna kot solza mladega jutra v prašnem, evetličnem kelihu! Naj ji je življenje večna zarja miru, neskajjeno kot bistro oko pogorske srne. Naj jo obdajajo vonjave spomladne i naj ne pozna bodečega trnja.

Vse naj se tako zgodi, z radostjo pravim tisočkrat amen, če tudi jaz krvavim pod bodečim vencem. Vse, vse naj se dopolni, kar izlil sem tedaj v rime, tuje besede!

Kolikokrat prebral sem to svoje delo, hladilo mi je rano, dajalo poguma.

Vse je dobro, dovršeno, gladko! Odložil sem pero. Gospod ženin naj pride.

Vstal sem — ali čez prsa šla mi je počasi od srca sem tenka bolečina, kri zavrela mi je v možganih, tema mi objela pogled i brez zavesti sem se zgrudil na stol, glava pa mi je padla čez beli papir, na kateri sem bil načrtal Avreliji i njeni zaroki namenjeno pesen.

Dolgo časa sem ostal brez zavesti. Ali piš odprl je slabo zatvoreno okno, raznašal cvetja duh po sobi, ter me prebudil. Ob stropu šumela je spomladanska čebelica (kako je pač zašla tu sem?), jaz pa bil sem nezrečeno slaboten, s krvjo oblita je bila obleka i roke, s krvjo, srčno krvjo napojen tudi rokopic zaročne pesni.

S srčno krvjo!

Ali sedaj je dobro vse. Bolan sem bil, hudo bolan i morda sem še. Danes pa mi je morala gospodinja k postelji pristaviti mizico, da ti pišem draga duša!

Pred nekoliko dnevi prišel je lajtenant. Bil je sila priljuden i ko sem ga poprosil, da si bode moral pač sam prepisati svoje „veze“, vsedel se je i pričel mirno pisati i — klepetati. Vse je hotel izvedeti, še več pa mi je povedal o „siperbnih“ glediščih, primadonah, kouvijih i psovih. Zatisnil sem oko; da bi ga ne čul, zamislil sem se tje v vaše kraje, k domačim pragom, v mlada leta, ko sva še ribarila i po gozdovih gnezda iskala. Menil je, da spim; odšel je kolikor mogoče tiho.

Na mizi pa je pustil — dva cekina, rumena, okrogla i tako vabilno lesketajoča. Kako se mi je vžgal srd v duši. Pograbil sem proklicano plačilo i skozi okno, da se je steklo na kosce razletelo, vrgel sem to zlato na ulico.

Rumenjake — pa za srčno kri! za — — —

Ali ne morem več predragi!

Oj bolan sem, slaboten, hudo bolan! Pač bi se rad k vam povrnil — ondi bi morda ozdravel.

Radoslav.

Prijatelj T. Radoslavu.

V aprilu. —

Kaj da ne pišeš več?

Ali pusti pisavo, čemu tudi? pridi sam. Doma sprejeli te bodo z radostjo. Vse je poravnano, vse pozabljeno! Malo izbieo pod streho so ti pripravili, osnažili, ne veš kako prijetno. V kotu stoji še mali oltarček, saj veš, pred katerim sva tolikokrat poklekala, tedaj, ko si še hotel postati svoji materi v veselje gospod.

Pridi! pridi!

Ti naši hribi zgubili so svoje sive brade, gozdovi zelené, travniki cveté. Premetavala bodeva ti svojo medicino, jaz pa svoj „corpus juris“, kedar se naveličava svojih otročarij. Povem ti, ribe so se zopet zaredile v vaškem potoku i oni dan — ali mi verjameš? — letel je čez njive za oglom naše hiše — zajec. Misli si, koliko da jih mora biti.

Vesela duša! na to radost vže sedaj čistim naš stari domači pihalnik. Da zajci ne delajo več škode po zelji! —

Pridi!

Pri vas je vže družina, brat dobil je malo rudečelico hčerko. Mnogo jo pestujem i prav dobro se razumejeva. Če bi greh ne bil, rekel bi skoraj da ima me rajši, kot svojo mlado mater! Pa vsaj vidiš sam! Le pridi, i kmalu pridi!

T.

Ta list prišel je neodpečatjen nazaj v pogorsko gorensko vas.

Zunaj na napisu pa je rudeče začrtano:

Retour! Mortuus est!

* * *

I tako je bilo. Necega jutra dobili so mrtvega v postelji. Čez noč se mu je bila ulila kri, ter ga zadušila. Prijatelj T. je hitel v Beč i našel novo gomilo. Naselil se je v sobici umrlega. Na mizi pri ležišču ležala je v zlato rezana knjiga. Pesni Byronove! Tik njih pa bil je odprt Enrik Heine in podčrtane so bile te-le vrstice:

Es flüstern und sprechen die Blumen
Und schauen mitleidig mich an:
Sei unserer Schwester nicht böse,
Du trauriger, blasser Mann!

Ptičar Blažič.

Jesensko-zimski obraz.

Spisal J. Ogrinec.

(Dalje.)

Blažič vès vesel tako prijaznega ogovora stopi čez prag, pa v veži ob ognjišči pusti protje. Potem mu Miklavž odpre vrata v hišo, Jerici pa podá ključ in šepetaje nekaj naroča.

Stopivši v hišo meni Miklavž proti stari ženici, čepeči pri peči in pestujoči skrčeno nogo:

„Mica, zdaj boš pač ozdravila se s pomočjo božjo! Glej, ta fant, izpod Kukavnika Podlaznikov, pritovoril ti je celo butaro protja.“

„Bog mu poplačaj stokrat! E, pa bog vé, kaj bo z meno? Tako sem slaba, vsa pešam. Kakor bog hoče v nebesih“, tako se slabim glasom toži Mica.

„I no“, meni Blažič, „vsaka bolezen je na zimo malo hujša; pa je upanje, da tje na spomlad bo pa boljše — če bog da.“

V tem Jerica prinese polič rudečega vina in pol hleba soršičnega kruha na mizo.

„Sédi malo, sédi! Kakó ti je pa ime“, pravi Miklavž natakaje pitni kupi, odreže dolgo in debelo ploščo od hleba pa postavi pred mladeniča.

„Blažič“, pové hitro in po stari gorenjski navadi branéč se darú, pristavi:

„Saj ni treba! Nijsem lačen.“

„E, malo že prigrizneš. Človek se vleti po gozdu. Jaz vem,“ meni Miklavž, privzdigne kupo in trči ob Blažičevo, voščéč: „Bog nam daj zdravje!“

Tolika prijaznost Miklavževa ohrabri Blažiča, da začne jesti in piti. A bolj ko to zanimata ga dve puški, viseči na steni poleg vrat.

„To, lesice, praviš, da si gonil,“ pravi Miklavž vsedši se.

„Da, lesice! Te pasje živali hodijo vsako noč vohnit v našo vas, jemljó kuretino raz gred, lové zajee po hosti in bog vé kakšne škode se prizadevajo. Gori v Rovih vse polno lukenj imajo; pa saj človek z golo pestjo jim ne more v živo,“ meni Blažič.

„Res, res. Ta lesičja zverjad tudi meni dela največ preglavice,“ pritrđi logar kimaje z glavo in nadaljuje:

„Jaz pa ne vem še za vse njih brloge niti nimam časa, da bi zdaj s pravim pridom pošegetal jih. Ko bi človek bil, ki bi utegnil in hotel spraviti se nád-nje, jaz bi kaj dal mu za to, in grajščak, vem, da tudi rad. Ti, Blažič, praviš, da jih goniš in veš za njih rova. Lovil bi jih, lovil!“

„Hm, rad — še kakó! Toda pasti si ne upam nastavljati,“ pravi Blažič, malo zarudel v obraz in skrivaje vrže pogled na Jerico.

„Zakaj ne?“ praša Miklavž radovedno.

„Utegnilo bi kaj drugega ujeti se —“

„He, pa tudi dobro!“

„Kak človek lahko — človek bi zagazil v skrito nastavljeno past!“

„Ha, ha! Mogoče bi bilo! No, pa bi tudi tvoj bil, ako bi zdel se ti kaj vreden,“ méni logar šaljivo smeje se.

Blažiču brž spet oči nehoté uidejo na Jerico. Vidi jo vso teléčo v lice. Pač, da bi strije ne opazil njene zadrege, hitro počene materi k nogi preovijati jim obvezo.

„Kaj pa — ali puške nijsi vaje? Streljati — ali ne znaš?“ praša Miklavž.

„Ne vem, kako bi bilo. Skušal še nijsem nikoli, pa mislim, da streljati bi hitro naučil se, ker meriti že precej znam. Ptičev na drevesi — koliko jih zadenem s kamenom!“

Logar postopi k steni, sname eno puško, pa začne Blažiču razkazovati, kako se ima basati, kako nabijati, kako meriti in sploh obnašati se ž njo, da nij nevarna. Blažič z veselim obrazem prikimuje na to razlaganje, češ, da dobro umeje vse.

„Eja strije, pa časi se sproži puška tudi sama!“ oméni Jerica z nekaj bojzljivim glasom in z očividnim strahom gledaje, kako pogumno Blažič obrača nevarno orožje v rokah.

„Pojdi no, dekle! Blažič — saj ni otrok!“ zavrne strije.

„Da, da, jaz, ako bi jo imel, bi že tako ongavil se ž njo, da bi si nič ne naredil,“ pravi Blažič pogumno.

„No glej, jaz imam dve! Rad ti posodim eno, če hočeš,“ ponudi mu jo logar.

„Oh, pa mi jo posodite za kake dva dni. Ne bom je pokazil! Vendar vidim, kako mi bode!“ prosi Blažič radosten.

V tem, ko on ves navdušen pripoveduje, kod če najbolje hoditi, in katere živali zlasti zalazevati, pazi tudi Jerica na sleherno njegovo besedo. In zdaj, ko je ona razkrila veliko ruto in slekla tisto kocasto kočomajko, zdaj v prosti hišni obleki vidi jo Blažič, kako ljubeznjivo, belo-rudeče ličice, kakor šmarniški jabelček, ima ta Jerica; kako je še mladega, kako sedemnajstletnega života, pa tako čednega je, tako gladko povitega! Takega dekleta on nikoli še nij videl nikjer; to se vé, da do zdaj tudi še nikedar nij gledal za nobeno!

In kedar se vjame z njenimi očmi, vselej mu je tako čudno prijetno pri srci, da kar strepetava. Ali ta čudni, nepoznani čut mu ob enem nekako težko pada na vest. Kolikor večkrat mu njegove oči srečajo se z

Jeričnimi, toliko menjkrat si upa njenemu strijcu pogledati v obraz. Na zadnje vés zmoten že kar ne vé, kaj govori, pa pravi:

„Zdaj moram pa iti, da ne bodo doma predolgo me čakali s kosilom.“

„No še glažek ga izpiješ, da laglje pojdeš in bolje korajžen!“ pravi logar Jerici podavši polič.

Ko Blažič potem izprazni še njemu namenjeno kupo, zahvali se lepo za toliko prijaznost in postrežbo, obljubi na logarjevo prigovarjanje, da hoče prav rad kmalu spet oglasiti se in povedati, kaj da je opravil s puško. Na to se poslovi in odhaja.

V tem je Jerica urno zadela škaf, in pohitela po vode na studenec, dober lučaj od kože in baš poleg stezice, po kateri prihaja Blažič. Temu je ta slučajni ka-li posel Jeričin kar najbolje po godu, češ, da more vsaj eno besedo še spregovoriti ž njo. Blížaje se ji, skrivaj pogleda nazaj in ko vidi, da se nikdo ne ozira za njim, pravi šepetaje ji:

„No Jerica, zdaj pa zdrava ostani; pa nika ne zameri kaj!“

„I kaj?“ méni ona prijazno.

„Saj veš — zavoljo, da te boli noga,“ rekoč stori že dva koraka naprej, pa se hitro obrne spet in pristavi:

„Jerica! Pa psa priveži, psa, nocoj! Past mislim nastaviti spet ondi gori.“

„Bom, ga že bom. Brez skrbi si!“

„No, to si mi dobra! — Pa z Bogom, Jerica!“ vošči jej Blažič odhajaje.

„Pa pridi še kaj, pridi k nam!“ vabi ona.

„Pojutrnjem ali pa potlej — gotovo!“ obeta on.

„Pa pazi, da se ne obstreljiš kaj!“ zakliče ona skrbno za njim.

„Ne boj se!“ tolaži on neizmerno oveseljen tega njenega opominjevanja.

Ko je koči iz vida, postoji, ogleduje še enkrat puško od vseh strani, potem jo tako, kakor je videl že lovce nositi jo, zadene čez ramo in hiti dalje. Najrajši bi pač kar poletel domov, da bi brž pripovedal, kaj je danes srečnega doživel v hosti; samo zgodbo z Jerico bi zamolčal. Ali spomni se pasti puščene v Rovih. Dosti ne utegne sicer zdaj imeti pota zavoljo nje, ali sreča, ki je ravnokar pripetila se mu, ta ga kakor po vetru požene še enkrat k lesičjim brlogom. Tù past zagrebe v prst z namenom, da se vrne drevej in jo nastavi čez noč.

Potoma proti domu mu na enkrat spet Jerica priroji v glavo. Kako čudno je seznanil se ž njo! Pa kako čedna je ta ljuba dekle, kako prijazna in skrbna je bila proti njemu! Ko bi on bogat bil, da bi imel grunt ali vsaj le bajto očetovo — kar — bog mu grehe odpusti! — snubil bi jo in vzel jo v zakon, ako bi tudi ona hotela. Oh, pa da je človek

tako nesrečen, da nima nič na ti zemlji. Lesice, jazbeci in druge zveri — vsaka ima svoj brlog; on pa, razven svojega ležišča na odru v mrvi po leti in po zimi, dokler so oče še živi — nima nič, pod milim bogom čisto nič!

V tacih in enacih mislih postaja žalostno, žalostno potr. Dobra, dreve, grmovje — vse se mu kar temni pred očmi. Celo tista debela smereka dober lučaj pred njim, ki je vendar zelena tudi po zimi, v tem trenutju vsa zamoklo mračna! In gori, v njenem sredji med vejami celo črnega nekaj — gruča stržev ka-li? Pa premika se! Kaj je to?

(Dalje prih.)

Tobija Vit. *)

Poslovenil A. Bezenšek.

Gospod Tobija Vit narodil se je v nekem malem mestu, in nij prišel nikdar daleč iz domačega kraja. A vendar je videl več sveta, ko marsikdo, ki svojo dedšino v Parizu ali Neapolu potratil. Pripovedoval je rad razne dogodbice, ki si jih je tu pa tam po lastni skušnji nabral. Poetične vrednosti imele so malo, a tem več praktične, in jih največa posebnost je bila, da so spadale po dve in dve vkup.

Nekdaj ga je hvalil neki mladi znanec, gospod Til, zaradi njegove modrosti. — Ej! začne stari Vit in se nasmehne: Ali sem res tako moder?

Celi svet pravi to, gospod Vit. In ker bi tudi jaz rad bil —

No, dobro! če pa hočete to postati, lahko vam bode. — Le dobro morate paziti, gospod Til, kako norci delajo.

Kaj! kako norci delajo?

Da gospod Til! In potem morate drugače delati, ko oni.

Kako na primer?

Kako na primer, gospod Til? Tako! Živel je tukaj v mojej mladosti star računar; suh, kisel možiček, gospod Uk po imenu. Ta je hodil vedno okoli in mrmral sam seboj; v svojem življenju ni govoril z nobenim človekom. — In da bi bil komu v lice pogledal, to še manj: vedno je zrl temno v sebe. — Kako mislite, gospod Til, da so ljudje tega imenovali?

Kako? — Globoko mislečo glavo.

Da, kaj še! Norca! — Hej! mislil sem sam pri sebi — kajti to ime se mi ni dopadlo — tako kot gospod Uk ne smeš delati. To nij lepo. — V sebe gledati, to ne pristoji; glej ljudem drzno v obraz! Ali celo sam seboj govoriti; fej! Govori raje z drugimi! — No, kaj mislite, gospod Til? Sem imel prav?

*) Vadnica.

Ej da! Seveda!

A ne vem. Tako popolnoma menda ne. — Kajti tukaj je letal še neki drugi okoli; to je bil učitelj plesanja, gospod Urni. Ta je zrl celemu svetu v obraz in govoril z vsakim, ki je le ušesi imel, vedno okoli po vrsti. In, gospod Til — kaj menite, kako so ljudje tega imenovali?

Veselega ptička?

Menda že! Imenovali so ga tudi norca. — Hej, mislil sem spet: to je vendar preveč! Kako se pa gre obnašati, da bi ga modrega imenovali? — Niti ravno tako, ko gospod Uk, niti ravno tako, ko gospod Urni. V prvo gledaj ljudem precej drzno v obraz, kakor prvi, a potem gledaj precej premišljeno sam v sebe, kakor drugi. V prvo govori glasno z ljudmi, kakor gospod Urni, in potem skrivoma s seboj samim, kakor gospod Uk. — Glejte, gospod Til! Tako sem ravnal jaz, in to je moja skrivnost.

Drugokrat ga je obiskal neki mladi trgovec, gospod Kis, ki je zelo na svojo nesrečo toževal. — E kaj? začel je stari Vit in ga potresel: Sreče je treba le iskati, gospod Kis.

To itak delam; pa kaj mi pomaga? — Vedno pride nezgoda za nezgodo! V prihodnje raje roke križem držim, in doma ostanem.

Ah nikar, nikar! gospod Kis! Iskati je treba vedno, le paziti Vam gre dobro, kako obraz nosite.

Kaj? Kako obraz nosim?

Da, gospod Kis! Kako obraz nosite. Hočem Vam to razložiti. — Ko je tukaj moj sosed na levi svojo hišo zidal, bila je nekdanj celna cesta polna brun in kamenja: in prišel je naš župan, gospod Štor, sem po cesti; bil je še tačas ves mlad in živ svetovalec: ta je dirjal z rokama mahaje naravnost naprej, in držal glavo tako po konci, da je bil nos z oblaki skoraj vstric. Hops! ležal je, kakor je bil dolg in širok, si ulomil nogo in se še dandanes zdravi. — Kaj hočem s tem povedati, ljubi gospod Kis?

Ej, stari nauk: Nikar ne nosi glave previsoko.

Da, vidite? Pa tudi ne prenizko. — Kajti ne dolgo potem prišel je še drugi; to je bil mestni učitelj, gospod Glas: ta je moral imeti otroke ali domače skrbi v mislih; kajti čisto potrj je stopal po ulici in zrl v zemljo, kakor bi se hotel vanjo pogrezniti. Rsk! strga se vrv; bruno pade naglo kot blisk pred njim na tla. — Strahu je revež omedlel, zbolel, in je moral cele tedne trpeti. — Pojmite zdaj, kaj menim, gospod Kis? kako gre obraz nositi?

Vi menite, tako lepo v sredi.

Da, seveda! da ne gre niti predrzno v oblake, niti preplaho v zemljo gledati. — Če oči tako lepo mirno navzgor in navzdol in na obe strani obračamo, pridemo po svetu že precej daleč in se tudi nesreče izognemo.

Drugokrat zopet obiskal je gospoda Vita mlad začetnik, gospod Čem; ta je hotel za neko malo podvzetje denarja od njega na posodo.

Mnogo ne bo iz tega, je začel, to naprej vem; a ponuja se mi tako lepo. Torej hočem vendar poskusiti.

Ta odgovor se gospodu Vitu ni dopadel.

In koliko pa mislite, gospod Čem, da bote potrebovali?

A ne mnogo! Malenkost! Kakih sto tolarjev.

Če ne več, te Vam hočem dati. Prav rad! In da bote videli, da sem Vam dober, hočem Vam povrh še nekaj drugega dati, kar je med brati svojih tisoč tolarjev vredno. Znete se s tem obogatiti.

A kako, ljubi gospod Vit, še povrh?

Nij nič. Samo zgodbica je. — Imel sem tukaj v svojej mladosti vino-tržca za soseda, prav prijazen možicelj je bil, gospod Nič po imenu; ta se je na edin rek navadil; ta mu je prišel povsod na dobro.

Ej, ta je? Ta se je glasil?

Če ga je kdo kedaj vprašal: Kako je, gospod Nič? Koliko ste imeli pri kupčiji dobička? Malenkost — je pričel — morda kakih petdeset tolarčkov. Kaj čem s tem? — Ali če ga je kdo ogovoril: No, gospod Nič, vi ste tudi pri bankerotu zgubili? — A kaj, rekel je spet, ni vredno, da bi omenil. Malenkost, pet od sto. — Živel je v dobrih razmerah ta mož; a kakor pravim, z edinim prokletim rekom se je povsod dobro odsekal. — Koliko je že bilo, gospod Čem, kar ste žeteli?

Jaz? — Prosil sem za sto tolarjev, ljubi gospod Vit.

Že prav! Moj spomin me zapušča. A imel sem še drugega soseda; to je bil žitotržec, gospod Kos; ta si je z nekim drugim rekom celo veliko hišo postavil, s poslopji in prodajalnico. — Kaj porečete k temu?

Ej, za božjo voljo! To bi rad vedel. — S katerim rekom?

Če ga je kdo včasih vprašal: Kako je, gospod Kos? Kaj ste si pri kupčiji zaslužili? Ah mnogo denarja, je pričel, mnogo denarja! — in tačas se je videlo, kako se mu srce v prsih smeji; — celih sto tolarjev! — Ali če ga je kdo nagovoril: Kaj Vam je? Zakaj ste tako zle volje, gospod Kos? — Ah! rekel je zopet, mnogo denarja sem zgubil, mnogo denarja! Celih petdeset tolarjev. — Z malim je začel, ta mož; pa, kakor pravim, celo hišo si je postavil, s poslopji in prodajalnico. — No, gospod Čem? kateri rek se Vam bolj dopada?

Ej, seveda poslednji!

A — popolnoma mi vendar ne dopada gospod Kos, ker rekel je tudi: mnogo denarja! kedar je dajal revežem in gosposki; in tačas bi bil moral vedno tako govoriti, kot gospod Nič, moj drugi sosed. — Jaz, gospod

Čem, ki sem si med tema dvema rekoma srednji pot izvolil, jaz sem si oba zapomnil: in torej govorim, kakor je času in priliki primerno, včasih kot gospod Nič, včasih kot gospod Kos.

Ne, pri moji véri! Meni je po volji gospod Kos. Hiša in prodajnica mi dopada.

Hoteli bi torej?

Mnogo denarja! Mnogo denarja, ljubi gospod Vit! Celih sto tolarjev!

Vidite, gospod Čem! Bode že. To je bilo prav dobro. — Kedar jemljemo od prijatelja na posodo, moramo govoriti, kakor gospod Kos; a kedar prijatelju iz potrebe pomagamo, moramo govoriti, kakor gospod Nič.

O Shakespeare-ovem Hamletu.

J. Pajk.

III.

Tretji čin.

To be, or not to be, — that is the question III 1.
Al' biti al' ne biti — je vprašanje.

Rosenkrantz in Gildenstern poročata dvoru, da nista pri Hamletu nič drugega opravila nego to, da se hoče z gledališčno igro razveseljevati. Zató bode bodoči večer predstava, k kateri Hamlet vabi kralja in kraljico. Kralj brž obeta, da pride gotovo in „iz srca rad“. Na to pustita kralj in Polonius Ofelijo, ktera je navlaš zató bila poklicana, samo v sobani, da bi jo tu Hamlet kakor slučajno našel; iz nju pogovora hočeta se kralj in Polonius, skrivši poslušajoč, prepričati, ali je Polonijeva slutnja zastran vzroka blaznosti resnična ali ne. — Ofelija je sama, moli iz knjige in dela se pobožno. Hamlet nastopi in se v samogovoru, kterege prvo vrstico smo za motto temu činu vzeli, odločuje ali za mirno trpljenje svoje nesrečne osode ali za krepki upor proti njej. — Ta samogovor prinašamo v Šauperlovem prevodu. — Ofelija ga zdaj ogovori. Hamlet pa jako osorno odgovarja in jej svetuje, naj gre v samostan, in jo vzbujen zapusti. — Tudi ta pogovor prinašamo iz Šauperlovega prevoda. — Kralj, pokazavši se iz svojega zakotja, je zdaj osvedočen, da ženska ljubezen nij vzrok Hamletovej blaznosti, nego nekaj vse drugega; a Polonius šče naprej trdi svoje mnenje, in da je utrdi, namerava Hamleta h kraljici poslati, naj ga i ona ostro izpraša. Ako vse nič ne pomore in se stvari ne pride do dna, potem naj se kraljevič ali kam pošlje n. pr. na Angležko, ali pa zapre. — Večer igre pride. V sobani, kjer se ima igrati,

podučuje Hamlet igralce, kako se imajo med igranjem vesti in kako govoriti. Ko Horatio, Hamletov prijatelj, nastopi, naroči mu kraljevič, naj med igro z ostrim očesom na strijca kralja pazi, kako se bode on med igro obnašal. — Zdaj vstopijo kralj, kraljica in dvorniki v sobano, igre gledat; Hamlet se usede k Ofelijnim nogam. Igranje se počne s pantomimo, v ktorej se dejanje igre kratko in molčé predstavi; na to začne glasna igra. Glediščna kraljica obeča svojemu staremu možu kralju, da ga bode vedno ljubila in po jegovej smrti nobenemu možu se več ne udala. Kralj Klaudius in kraljica postaneta nemirna; kralj popraša Hamleta, nij li nič kočljivega v igri, ta ga pak potolaži z besedo: „Vašega veličstva in nas, ki smo v svojej vesti čisti, to ne zadeva. Naj se čoha, kogar srbi; naša koža je gladka“. Ko pa v igri nastopi našemani morivec, ki spečemu kralju strupa v uho vlije, vstane kralj kakor zboden in tirja luči, da v svojo sobo odide. Velik nemir nastane v gledišči; gledalci se vzdigujejo s sedežev; igranje na Polonijevo povelje preneha in vsi zapuste sobano, razve Hamleta in Horatia. Kmalu prideta Rosenkrantz in Gildensstern Hamleta klicat, naj brž gre k svojej materi, ktera ga silno želi videti in tudi Polonius ga pride k materi klicat. Hamlet odide k materi, pa s trdnim sklepom, maščevati se jej samó z besedo, ne s hudim delom. — Na dvoru so zdaj na najhuje pripravljeni; Hamlet mora iz dežele iti. Zato naroči kralj Rosenkrantzu in Gildenssternu, naj se na brzo odjadranje s Hamletom v Anglijo pripravita. Za njima pride Polonius naznanjat, da se bodeta kraljevič in kraljica sestala in da on hoče posluškovati, kakó se bode Hamlet zagovarjal. Bled in ostrašen pade po odhodu Polonija kralj na kolena in zastonj skuša moliti in Boga za odpuščenje svojega hudodelstva prositi. Hamlet vstopi z namenom, da bi kralja umoril, a ker ga vidi klečečega, zažene meč v nožnice, zbavši se molečega umoriti, in zopet odide. — Četrty prizor predstavlja kraljičino sobo. Polonius ščuva mater kraljico, naj Hamleta ostro pokara; na to zmuzne za tapeto poslušat. Hamlet vstopi in kakor po sili mater k sebi na klop posaja, da bi se mu izpovedala; kraljica pa v strahéh, da jo ne bi sin umoril, kliče na pomoč in skriti Polonius se oglasi v steni. Hamlet plane in tapeto z mečem prebodši tudi Polonija umori, da se smrtno ranjen zgrudi in kmalu izdiše. Potem ga Hamlet izza tapete potegne in v sobo izvleče. Kraljica, če ravno prestrašena od tega prizora, brž zbere svoje moči in ne pozabivši prvih sinovih besed, v kterih jej preti na vest jej govoriti, vpraša, kaj bi bila ona takó hudega storila. Hamlet jej pokaže na dve podobi, ki visite v jenej sobi, na podobo rajnega očeta in sedanjega kralja brata, razlaga jej jeni odpad od prejšnjega možá in vso gnjusobo jene druge možitve. Med tem ko jej našteva te pregrehe, prikaže se Hamletu očin duh, a kraljici neviden. Hamlet ga ogovori, naj mu šče enkrat povè, kakó naj z ma-

terjo ravná, a duh pravi, da naj jej prizanese. Kraljica se čudi, ker nič ne vidi. Naposled vzame Hamlet od prestrašene matere slovó, ker mora na Angležko podati se, in poslovivši se zavleče mrtvega Polonija iz jene sobe. —

Drobnosti.

Nabral M. Vambergar.

Solon je bil tako željen vednosti, da je na smrtni postelji povzdignil glavo, na kateri je uže smrtna roka počivala. Zapitan od svojih prijateljev, kaj želi, odgovori: da se prej, nego umrem, podučim o predmetu vašega razgovora. Ne bilo bi na svetu traga lenobi, ko bi ljudje prihajali s tako mišljavo na svet, s kako ga je Solon zapustil.

O starih filozofih veli Montaigne: Ako so bili veliki v vednosti, bili so šče mnogo večí pri delu. V vsaki skušnji so se tako velikanski ponašali, da je bilo jasno videti, kako se je njihov duh s poznavanjem stvari povzdignil in okrepčal. Ko je filozof Thales grajal ljudi, ki se za bogastvo mnogo mučijo, primeri ga nekdo lisici, katerej je bilo grozdje kiselo, ker ga doseči nije mogla. Thales se na to junaško povzdigne, te zbravši vso svojo pamet v glavo, pokaže ljudem, kako se motijo; loti se resnobno kupčije in za leto dnij priskrbel si je bogastvo, kakoršnega si najizkušenejši trgovci vse svoje življenje nakupičili niso. Sokrat se je uže pod stare dni trudil naučiti se ubirati strune. On je mislil, da je v vednostih velik revež, zato se je močno briga, da se kaj nauči. To opazivši nekteri Atenjani, rekli so, da Sokrat kot „lakonski lovski pes“ išče priložnosti k učenju.

Ko je cesar Sever na bojišči smrtno obležal, poslal je svojim kot poslednji bojni znak besedo: „laboremus“.

Burton pravi: „Lenoba strupi dušo in telo; ali lenost dušna mnogo je gorja od lenosti telesne. „Nič toliko ne škodi, kakor brezdelaven čas“ veli dr. Marshall Hall. Enako so tudi Rimljani mislili sè svojo pri-slovico: „Otium pulvinar diaboli.“

Neki moguntski nadbiskup je dejal: „Srce človeče je mlinski kamen; vsiplješ li na-nj žito, on ga bode drobil, ne siplješ li nič, on vender drobi, no sam sebe.“

„Ne verujem, da more človek brez dela prav srečen biti, če je tudi drugač silno ljubljén in číslan“, rekel je lord Stanley, sedanji grof

Derby, v svojem govoru dijakov v Glasgowu, ko so ga 1869. leta izvolili za rektorja.

„Mi spimo zdravo in sladko, in naši dnevi in časi so nam srečni, če smo jih dobro porabili“ veli Walter Scott.

Sprehajajoč se enkrat na sv. Heleni Napoleons gospojo Balcombe, sreča nekoliko hlapcev, nosečih težko breme. Gospoja jim jezno namigne, da bi se umeknili s pota. Ali Napoleon odgovori: „Gospoja, čast temu, ki breme nosi.“

Karolina Parthes govorila je svoji hčeri Lujzi: Delo, ki ga z voljo in revnostjo storimo, je najboljši počitek.

Za Sir Francis Drake-a, ki je uže mlad prišel na morje, a gospodar ga na težko delo pritiskoval, veli Fuller, da so mu baš tegobe mladih let ojačile dušo.

Književni ogled.

J. Pajk.

V nekih novinah smo čitali, da je E. Jaric izdelal slovensko dramo „Mihail Obrenović III.“ in jo dramatičnemu društvu v Ljubljani izročil. — J. Žan izdaje „Životopisne črtice odličnih udov Matice slovenske.“ Prva teh črtic je: „Potočnik Blaže“, umrši 20. junija 1872. Žanov životopis nam prav zvesto in v kratki besedi opisuje nepozabljivega rodoljuba Potočnika kot dijaka, duhovnika, avstrijskega domoljuba, ljubeznivega človeka, učnega Slovenca, zaslužnega pisatelja in skladatelja in kot marljivega dušnega pastirja. Životopis je pri Blazniku natisnen. — Znani slovenski pesnik Josip Cimperman je izdal nekaj nemških svojih pesnij pod naslovom: „Rosen und Disteln“ (pri Blazniku) in je slovenske pesnici Lujzi Pesjakovej posvetil. Te poezije kažejo pisatelja, kteremu je pesniška umetnost več nego zabava, kajti so vse prav skrbno in skoro brez vseh hib izdelane. Beseda je sploh jako čista, dostikrat prav nežna, mnogokrat pa tudi rezka, kakor se sploh iz teh „roč in trnov“ večidel nekakov možki, krepki govor glasi. Nektera teh pesnij je tako dovršena, da se sme najboljšim nemškim primerjati — genre Cimpermanovih poezij je večidel Heinejev in angležki —; takó je n. pr. ona „An Helene Pesjak“ skoz in skoz po besedi, kakor po mislih krasna in (vsaj po našem ukusu) ena najboljših izmed vseh.

Listnica. Ker se število naročnikov „Zore“ množi, prosimo vse one gg., kojim smo liste kakor lani dalje pošilali, ki pak niso zdaj več naročniki, naj nam blagovoljno prejete liste (pod križem) nazaj pošljejo, ker jih zeló potrebujemo.

 Denašnja „Zora“ ima 2. štev. „Vestnika“ za prilogo.

Izdajatelj i govorni urednik: Martin Jelovšek.

Tisk in založba „Narodne tiskarne“ v Mariboru.